

▲ Η Ευρώπη καλείται να προστατεύσει το περιβάλλον εξασφαλίζοντας το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της

Επιτακτική η αλλαγή του ενεργειακού μοντέλου

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ για τα ενεργειακά θέματα έχει προσανατολιστεί εκ νέου τα τελευταία χρόνια από κλειστά τεχνοκρατικά σε ευρείας δημόσια και πολιτικά. Η εξέλιξη αυτή συνάδει με τη συνειδητοποίηση πως η απειλή των κλιματικών αλλαγών για τη ζωή στον πλανήτη σχετίζεται με το διοξείδιο του άνθρακα από τη χρήση των ορυκτών καυσίμων, στα οποία βασίζεται ο σύγχρονος τρόπος ζωής. Το διακυβερνείο σήμερα είναι να αλλάξουμε το «περιβαλλοντικό» μοντέλο ανάπτυξης και σύγχρονος ζωής, χωρίς ωστόσο να εγκαταλείψουμε την ευζωία και ευημερία που πετύχαμε.

Ενέργεια και κλιματική αλλαγή, αλληλένδετα, δεν βρίσκονται απλώς ψηλά στην πολιτική σιτζέντα, αλλά καθορίζουν την πολιτική του μέλλοντος. Ο συναγερμός προέρχεται από το περιβάλλον, αλλά τα μέτρα και οι δράσεις αφορούν την ενέργεια, το μοντέλο ανάπτυξης, την οικονομία.

Οι επιστήμονες ήδη προβλέπουν μία τρίτη βιομηχανική επανάσταση που θα ανατρέψει την καθημερινότητά μας. Η ενέργεια δεν θα

Σημερινός στόχος της Ευρώπης είναι να απαντήσει στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, της εξάρτησης από την εισαγόμενη ενέργεια, της εξάντλησης των συμβατικών ενεργειακών πόρων, αλλά και να εξασφαλίσει φθηνή και ασφαλή ενέργεια για όλους

πρέπει να συνεχίσουμε να διεκδικούμε σθεναρά.

• **Επίτευξη των ενεργειακών στόχων 20/20/20**, που είναι νομικά δεσμευτικοί έως το 2020, για 20% μείωση εκπομπών CO₂, 20% χρήση ΑΠΕ και 20% εξοικονόμηση ενέργειας.

Από τους στόχους αυτούς, προτεραιότητα δίνεται στην ενεργειακή απόδοση, σε όλους τους τομείς, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, την παραγωγή και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας, τα κτίρια, αλλά και στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών για την αλλαγή των συνθηκών τους. Γιατί πρέπει πρώτα να δούμε ποιες είναι οι πραγματικές μας ενεργειακές ανάγκες, περιορίζοντας τις άσκοπες σπατάλες και κοιτώντας να δούμε με ποιο είδος ενέργειας θα καλύψουμε αυτές τις ανάγκες.

Όσο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), αυτές δίνουν απάντηση σε πολλά ενεργειακά ζητήματα. Είναι ανεξάντλητες, γαίες, δεν δημιουργούν οικονομικές εξαρτήσεις και αναστάσεις, ενώ παράγονται αποκεντρωμένα συνεισφέροντας στην τοπική ανάπτυξη και απασχόληση. Αν και το κόστος τους διαρκώς μειώνεται, παραμένει ακόμα υψηλότερο από το συμβατικό, όπως συμβαίνει σε κάθε νέα τεχνολογία μέχρι να διαχυθεί στην αγορά και να γίνει οικονομικά προσιτή. Όταν όμως αυτό συμβεί, τότε θα έχει μεγάλη σημασία ποιος ήταν ο πρωτοπόρος και ποιος είχε βάλει πρώτος τη «σημια» του σε αυτή τη νέα αγορά.

• **Βελτίωση των συμβατικών τεχνολογιών**, που οδηγούν σε χαμηλές εκπομπές CO₂, για τη δέσμευση και αποθήκευση του άνθρακα, καθώς ακόμη κι αν πετύχουμε τον ευρωπαϊκό στόχο για 20% χρήση των ΑΠΕ το 2020, η εξάρτηση από το πετρέλαιο και τον άνθρακα θα διατηρηθεί σε μεγάλο βαθμό, για πολλά χρόνια ακόμα.

• **Επανάφορα της πυρηνικής ενέργειας** στο τραπέζι της συζήτησης, θέμα ταμπού και ακονθώδες καθώς συνοδεύεται από χαμηλές εκπομπές άνθρακα, σταθερότητα κόστους και εφοδιασμό αλλά και από ζητήματα ασφαλείας και διάθεσης πυρηνικών αποβλήτων.

• **Κοινή ενεργειακή πολιτική** για τα 27 κράτη, ώστε η Ε.Ε. να προωθήσει με διεθνείς συμφωνίες μια ασφαλή, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια και να στηρίξει τα αναπτυσσόμενα κράτη με χρηματοδότηση και επενδύσεις.

Η ενέργεια επανέρχεται λοιπόν στο επίκεντρο της Ε.Ε., όπως ακριβώς και στο ξεκίνημά της, το 1951, με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα. Σημερινός όμως στόχος της Ε.Ε. είναι να απαντήσει στις νέες προκλήσεις της εποχής, την κλιματική αλλαγή, την εξάρτηση από την εισαγόμενη ενέργεια, την εξάντληση των συμβατικών ενεργειακών πόρων, αλλά και να εξασφαλίσει φθηνή και ασφαλή ενέργεια για όλους.

Αυτή η προτεραιότητα αποτυπώνεται ξεκάθαρα και στο νέο, πολύ σημαντικό κείμενο της Ε.Ε. που υιοθετήθηκε τον περασμένο μήνα από τα 27 κράτη-μέλη, τη Στρατηγική Ανάπτυξης της δεκαετίας 2010-2020 «Ευρώπη 2020». Μια Ανάπτυξη με 3 στόχους: **Εξυπνη, Αειφόρος και Χωρίς Αποκλεισμούς**.

• **Εξυπνη**, να βασίζεται δηλαδή στη γνώση και την καινοτομία.

• **Αειφόρος**, με πιο αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων και μια πιο αειφόρο οικονομία.

• **Χωρίς αποκλεισμούς**, δηλαδή μια οικονομία υψηλής απασχόλησης που θα εξασφαλίσει κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Για την επίτευξη των 3 αυτών στόχων περιλαμβάνονται 7 πρωτοβουλίες, από τις οποίες οι δύο αφορούν την Αειφορία:

Μία με τίτλο «**Κλίμα, Ενέργεια και Κινητικότητα**» για την αποσύνδεση της κρίσης των φυσικών πόρων από την ανάπτυξη και μια με τίτλο «**Ανταγωνιστικότητα**», για τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στις μικρομεσαίες, αλλά και την ανάπτυξη μιας ισχυρής αειφόρου βιομηχανικής βάσης που να μπορεί να ανταποκριθεί στην παγκοσμιοποίηση.

Επομένως, κλίμα, ενέργεια, βιομηχανική παραγωγή και ανταγωνιστικότητα θεωρούνται παράμετροι και συνεπείς της νέας αειφόρου ανάπτυξης. Μάλιστα διοπιστώνεται πως η ευρωπαϊκή πρωτοπορία στις πράσινες λύσεις αρχίζει να κινδυνεύει από ανταγωνιστές όπως η Κίνα και οι ΗΠΑ, αλλά τονίζεται ότι είναι κρίσιμο να διατηρηθεί αυτή η πρωτοπορία ως κύρια παράμετρος ανταγωνιστικότητας. Σε απλό νόημα, υπολογίζεται ότι ο ενεργειακός στόχος 20/20/20 θα αποφέρει κέρδος 60 δισ. ευρώ από μείωση εισαγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου μέχρι το 2020, η βελτίωση της ενιαίας αγοράς ενέργειας θα προσθέσει ένα

0,6%-0,8% στο μέσο ευρωπαϊκό ΑΕΠ, ενώ περισσότερες από 600.000 θέσεις εργασίας στην Ε.Ε. αναμένεται να δημιουργήσει ο στόχος για 20% ΑΠΕ και πάνω από 1.000.000 νέες θέσεις η ενεργειακή εξοικονόμηση του 20%.

Συμπερασματικά, η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί κορυφαία επιλογή όλων της Ε.Ε., διαπερνά όλες τις πολιτικές, τα κείμενα και τις χρηματοδοτήσεις της Ε.Ε. και κυριαρχεί και στην αναπτυξιακή στρατηγική της επόμενης δεκαετίας.

Βεβαίως, πρέπει να γίνεται σαφές ότι η αλλαγή του μοντέλου ανάπτυξης και η μετάβαση στην οικονομία χαμηλού άνθρακα δεν μπορεί να συμβεί από τη μια μέρα στην άλλη, αλλά χρειάζεται μερικά χρόνια για να αποφέρει οφέλη. Για αυτό και οι στόχοι της Ε.Ε. αφορούν το 2020 και οι προβλέψεις για επενδύσεις, θέσεις εργασίας, δευτερογενή οικονομικά οφέλη ενεργειακής απεξάρτησης κ.λπ. αναφέρονται σε ορίζοντα δεκαετίας.

Η Ελλάδα μπορεί και οφείλει να διακρύψει την πίστη της στην Αειφόρο ανάπτυξη ως:

• **παράμετρο εξυγίανσης** της οικονομίας και περιορισμού της ενεργειακής εξάρτησης, αλλά και ως πυλώνα μεσο-μακροπρόθεσμης ανάπτυξης,

• **ευκαιρία αλλαγής του ενεργειακού σπάταλου μοντέλου** ανάπτυξης και διαβίωσης, σε όφελος όλων της οικονομίας αλλά και κάθε νοικοκυριού,

• **κρίσιμη μεταβλητή ανταγωνιστικότητας** της βιομηχανίας, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, των υπερεθνικών, της οικοδομής, της γεωργίας και σε όλους τους συμβατικούς κλάδους επιχειρηματικότητας,

• **πλεονέκτημα περιβαλλοντικής διπλωματίας** στα Βαλκάνια και τις μεσογειακές χώρες, για τη διάδοση του κοινωνικού περιβαλλοντικού κειμήλιου αλλά και τη διεύθυνση σε νέες ενεργειακές αγορές,

• **ευκαιρία ανάδειξης του ενεργειακού αναγεννημένου πλούτου μας**, αλλά και σύνδεσης της νέας οικονομίας με την ιστορία, τον πολιτισμό, τις αρχαίες τεχνολογίες. Το Αιγαίο Πέλαγος με την ιστορία του, τη μυθολογία του, την ενέργεια του ανέμου και του ήλιου, πρέπει να αποτελέσει το φυσικό εργαστήρι της Ευρώπης για την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και για δοκιμές μικρής ή μερικής κλίμακας.

Πρέπει ως χώρα να δείξουμε ότι όχι απλώς θέλουμε μια αειφόρο ανάπτυξη, αλλά και να τη σχεδιάσουμε επιθετικά και όχι ως οραγό. Να μην επιδιώκουμε απλώς τη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές επιταγές, αλλά να βάλουμε τους δικούς μας φιλόδοξους στόχους κάτω από ένα νέο αναπτυξιακό όραμα με βάση τη σύγχρονη ευρωπαϊκή και παγκόσμια δεδομένα. Αυτό τον δρόμο διάλεξαν η Γερμανία, η Δανία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και ήδη βρίσκονται στην αιχμή του δόρατος των νέων τεχνολογιών, διεκδικούν ως πρωτοπόροι τη νέα ενεργειακή «πίττα», αναπτύσσουν τεχνολογίες, πωλούν τεχνολογία.

Ο εθνικός σχεδιασμός οφείλει να διέπεται από σοβάρτητα και ευθύνη, χωρίς δαιδαλικές κουβέντες και λόγια του αέρα, χωρίς γενικές και ανούσιες διακηρύξεις. Πρέπει επίσης να ξεκινήσει άμεσα και με προτεραιότητα, αλλά και με μακροχρόνια προοπτική, σε βάθος χρόνου. Ο σχεδιασμός για μια αειφόρο ανάπτυξη δεν αφορά την εξόδο από τη σημερινή κρίση, αφορά το μέλλον μας! Για αυτό πρέπει να τον δούμε όλοι μας με μεγάλη ευθύνη.

• **Η κ. Λιάνα Γούτα είναι χημικός μηχανικός, Πρόεδρος Παραρτήματος Θεσσαλονίκης του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κ. Καρμανλίδης**

Της Λιάνας Γούτα*

στην πράξη. Η ενέργεια δεν θα μεταφράσει με πυλώνες και καλώδια, αλλά ασύρματα, δρομολογώντας αλλαγή παρόμοια με αυτήν που επέφερε η ευρυζωνικότητα στις επικοινωνίες.

Μπορεί όλα αυτά να ακούγονται μακρινά, όμως το ίδιο λέγαμε πριν από μερικά χρόνια για την κινητή τηλεφωνία και την ευρυζωνικότητα. Κι επειδή δεν είναι τόσο μακρινά, «**οι παλκες της παγκόσμιας ενεργειακής αγοράς ορίζουν τώρα τα χωράφια τους**».

Για αυτό και η ενέργεια αποτελεί κορυφαίο θέμα σε κάθε συνάντηση αρχηγών - κρατών αλλά και σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλιώς η Ε.Ε. όχι μόνο πρωτοστατεί στον αγώνα κατά των κλιματικών αλλαγών αλλά υιοθετεί και μια ενιαία ενεργειακή στρατηγική με στόχο την επίτευξη μιας οικονομίας χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας, χαμηλών εκπομπών CO₂, πιο ασφαλών, ανταγωνιστικής και βιώσιμης, που θα εξασφαλίσει οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Οι βασικοί στόχοι της ευρωπαϊκής ενεργειακής στρατηγικής είναι οι παρακάτω:

• **Μία ενιαία αγορά ενέργειας**, με κοινούς κανόνες και δυνατότητες επιλογής σε ανταγωνιστικές τιμές, χωρίς σγκυλώσεις και μονοπώλια, προς όφελος του καταναλωτή. Οι ευρωπαϊκές νομοθεσίες το επιβάλλουν, οι χώρες, όπως και η Ελλάδα, το καθυστερούν, οι πολίτες ζημιώνονται...

• **Ασφαλεία ενεργειακού εφοδιασμού** σε μια Ευρώπη που εξοριείται κατά 54% από εισαγόμενη ενέργεια, ενώ η Ελλάδα ήδη ξεπερνά το 70%. Στόχος είναι ο εφοδιασμός καυσίμων από εναλλακτικές πηγές και εναλλακτικές διαδρομές. Η χώρα μας, λόγω της θέσης της, αναδεικνύεται σε οριστικό ενεργειακό κόμβο της Ευρώπης, επιλογή που, ως χώρα, επιδιώξαμε με συνέπεια τα τελευταία χρόνια και που